

Μακεδονικά

Τόμ. 17, Αρ. 1 (1977)

Γεωργίου Θ. Λυριτσή, Γεώργιος Παπαζήσης,
αρχίατρος του στρατού, εκ Βελβενδού Κοζάνης
(1833-1895)

Δημ. Σπ. Τσαφάρας

doi: [10.12681/makedonika.395](https://doi.org/10.12681/makedonika.395)

Copyright © 2015, Δημ. Σπ. Τσαφάρας

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Τσαφάρας Δ. Σ. (1977). Γεωργίου Θ. Λυριτσή, Γεώργιος Παπαζήσης, αρχίατρος του στρατού, εκ Βελβενδού Κοζάνης (1833-1895). *Μακεδονικά*, 17(1), 475–476. <https://doi.org/10.12681/makedonika.395>

κατά τή διάλυσή της, καθώς και τὸ πολεμικὸ ὕλικὸ κ.λ., τὰ παρέδωσε στὴν «Πανελληνία Σκοπευτικὴ 'Εταιρεία» μὲ τὴν ὑποχρέωση ἢ τελευταία νὰ διαθέσῃ ποσὸ 30.000 δρχ. γιὰ τὴν Ἴδρυση Ἱπποφρονεῖων τοῦ στρατοῦ καὶ νὰ συνεχίσῃ τὴ χορηγίση βοηθήματος στὶς χήρες τριῶν φονευθέντων ὀπλαρχηγῶν.

Ἡ ἐργασία τοῦ κ. Λυριτζῆ ὀλοκληρῶνεται μὲ τὶς ὑποσημειώσεις κατὰ κεφάλαια, μερικές ἀρκετὰ μακροσκελεῖς, ἀλλὰ χρήσιμες κατὰ τὸν συγγραφέα γιὰ τοὺς πολλοὺς, τὸ παράρτημα ἐγγράφων, 53 τὸν ἀριθμὸ, μὲ σύντομη περίληψη τοῦ καθένα, κατάλογο ἐγγράφων, συμπληρώσεις-διορθώσεις-ἐπανορθώσεις, συντομογραφίες, βιβλιογραφία, πίνακα εἰκόνων καὶ χαρτῶν, πίνακα περιεχομένων, παροράματα, πίνακα ὀνομάτων.

Ἄναντίρρητα ἡ εὐγενὴς φιλοδοξία τοῦ συγγραφέα, ποὺ διατυπώνει στὸν πρόλογο τοῦ βιβλίου του, ὅτι δηλαδὴ ἐπιδόθηκε στὴ συγκέντρωση τῶν σχετικῶν μὲ τὴν 'Εθνικὴ 'Εταιρεία καὶ τὴ δράση της στοιχείων, «ὥστε νὰ μὴν ἐξακολουθῇ νὰ παραμένῃ λανθάνουσα μιά ἱστορικὴ σελὶς ἀπὸ τοὺς ἀγῶνας ποὺ ἐγίναν πρὶν ἀπὸ τὸ Δώδεκα, γιὰ νὰ κρατηθῇ ἡ Μακεδονία ἑλληνικὴ» πέτυχε σὲ ἱκανοποιητικὸ βαθμὸ. Ὁ κ. Λυριτζῆς συγκέντρωσε, ὄχι χωρὶς ἀγάπη καὶ κόπο, πλῆθος στοιχείων σχετικῶν μὲ τὸ θέμα του, ποὺ ἦσαν ἢ ἐντελῶς ἀγνωστα (ἀρχαϊκὰ ἔγγραφα), ἢ ξεχασμένα καὶ δυσεύρετα σὲ σύγχρονα μὲ τὰ γεγονότα δημοσιεύματα (βιβλία, ἐφημερίδες κ.λ.), ἢ σκόρπια σὲ μεταγενέστερες ἐκδόσεις. Βέβαια ἡ ἐρευνα τοῦ κ. Λυριτζῆ δὲν μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ τελειωτικὴ. Καὶ τοῦτο γιὰτὶ βασικὰ ἓνα μέρος μόνο, τὸ μικρότερο, τοῦ ἀρχείου τῆς 'Εθνικῆς 'Εταιρείας εἶναι γνωστὸ. Τὸ μεγαλύτερο, ὅπως μὲς πληροφοροεῖ ὁ συγγραφέας, δὲν γνωρίζει κανεὶς ποῦ βρίσκεται, ἀκόμη καὶ ἂν σώζεται, καὶ τοῦ ὁποῖο οἱ πληροφορίες θὰ εἶναι ὀπωσδήποτε σημαντικὲς γιὰ μιά ὀλοκληρωμένη μελέτη τῆς 'Εθνικῆς 'Εταιρείας. Ἐπειτα ὁ κ. Λυριτζῆς, μολοντὶ γράφει ὅτι «στὴν 'Εθνικὴ 'Εταιρεία κατελογίσθη ὅτι μὲ τὶς ἐνέργειές της ἔσυρε τὴν Ἑλλάδα στὸν ἀτυχῆ πόλεμο τοῦ 1897», δὲν συζητεῖ καθόλου τὸ θέμα αὐτό, ἐνῶ, νομίζομε, θὰ ἔπρεπε νὰ τὸν ἀπασχολήσῃ σοβαρὰ. Ἦταν ἢ δὲν ἦταν ὑπεύθυνη ἡ 'Εθνικὴ 'Εταιρεία γιὰ τὸν ἄδοξο αὐτὸ πόλεμο; Ἡ ἰδία ἡ 'Εθνικὴ 'Εταιρεία, βέβαια, μὲ τὴν «'Εκθεσὶν τῶν πεπραγμένων» τῆς ('Αθῆναι 1897), τὴν ὁποία φαίνεται νὰ ἀγνοῖ ὁ συγγραφέας, προσπαθεῖ νὰ ἀποσεισῇ τὴν εὐθύνη, καὶ εἶναι φυσικὸ. Δὲν εἶναι ὅμως ἀρκετὸ αὐτό. Ἀπαραίτητη εἶναι ἡ γνώμη τοῦ ἱστορικοῦ. Τέλος θὰ ἠθέλαμε νὰ παρατηρήσομε ὅτι δὲν εἶναι σωστὸ σὲ δημοσιεύματα γιὰ πρώτη φορὰ ἔγγραφα νὰ παραλείπονται τμήματα, ἀδιάφορα μικρὰ ἢ μεγάλα, ἐπειδὴ κατὰ τὸν συγγραφέα δὲν ἐνδιαφέρουν τὸ θέμα. Καὶ τοῦτο γιὰτὶ ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος δὲν παρέχεται πλήρης ἢ εἰκόνα τοῦ ἐγγράφου καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο δὲν ἀποκλείεται τὰ παραλείπομενα τμήματα νὰ ἔχουν ἀξία γιὰ κάποιον ἄλλο θέμα κ.λ.

'Εταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν

ΔΗΜ. ΣΠ. ΤΣΑΦΑΡΑΣ

Γεωργίου Θ. Λυριτζῆ, Γεώργιος Παπαζήσης, ἀρχίατρος τοῦ στρατοῦ, ἐκ Βελβενδοῦ Κοζάνης (1833-1895). Σύνδεσμος Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν Κοζάνης, ἀριθ. 10, Θεσσαλονίκη 1976, 8ο, σελ. 16.

Ἀπὸ τὸν γνωστὸ συγγραφέα κ. Γεώργιο Θ. Λυριτζῆ προέρχεται τὸ μὲ τὸν παραπάνω τίτλο ὀλιγοσέλιδο δημοσίευμα τοῦ «Σύνδεσμος Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν Κοζάνης», ποὺ σκοπὸ ἔχει νὰ κἀνῃ εὐρύτερα γνωστὴ τὴν προσωπικότητα ἐνὸς διακεκριμένου Βελβενδινοῦ, τοῦ ἀρχίατρο Γεωργίου Παπαζήσης.

Ὁ Παπαζήσης γεννήθηκε καὶ ἔμαθε τὰ πρῶτα γράμματα στὸν Βελβενδό. Τελείωσε τὸ γυμνάσιο καὶ σπούδασε τὴν ἱατρικὴ στὴν Ἀθήνα. Ἀμέσως μετὰ τὶς πανεπιστημιακὲς του σπουδές, ὑπακούοντας στὴ φωνὴ τῆς πατρίδος, πῆρε μέρος στὴν ἐπανάσταση τῆς Θεσσα-

λίας (1854) και μάλιστα στη νικηφόρο μάχη της Καλαμπάκας. Στη συνέχεια κατατάσσεται στο στρατό και σταδιοδρομεί ως στρατιωτικός γιατρός· μετεκπαιδεύεται στο εξωτερικό· γίνεται γιατρός της βασιλικής οικογένειας· συμμετέχει με άλλους διαπρεπείς Μακεδόνες στην πενταμελή επιτροπή προπαρασκευής και οργάνωσης της επανάστασης του 1878 στη Μακεδονία. Πέθανε το 1895 αρχίατρος εν ενεργεία, δηλ. με τὸν ἀνώτατο τότε βαθμὸ τοῦ Ὑγειονομικοῦ Σώματος. Μὲ διαθήκη του κληροδότησε στὰ σχολεῖα τοῦ Βελβενδοῦ τὴν ἐκεῖ κτηματικὴ περιουσία του, καθὼς καὶ μέρος τῆς περιουσίας του στὴν Ἀθήνα, ἀπὸ τὴν ὁποία ἐπίσης ἄλλο μέρος διέθεσε γιὰ φιλανθρωπικοὺς σκοποὺς.

Ὁ κ. Λυριτζής μετὴ τὴ βιογραφία τοῦ Παπαζήση, βασισμένη κυρίως σὲ πληροφορίες τοῦ ἡμερήσιου καὶ περιοδικοῦ τύπου τῆς ἐποχῆς, ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλα βοηθήματα καὶ πηγές, πλουτίζει τὴ νεώτερη μακεδονικὴ προσωπογραφία μετὰ μιὰ ἀξιόλογη προσωπικότητα τοῦ περασμένου αἰώνα.

Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν

ΔΗΜ. ΣΠ. ΤΣΑΦΑΡΑΣ